

ТАКСОНОМІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА МСФЗ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Балазюк О.Ю., к.е.н., доцент,

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ЗУНУ

Сисоєва І.М., к.е.н., доцент,

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ЗУНУ

Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні сьогодні спрямовані на обов'язкове застосування міжнародних стандартів фінансової звітності для підприємств та компаній, що визначені законом, як такі, що зобов'язані це робити. Адже, наближення вітчизняної облікової системи до правил міжнародної практики є обов'язковою умовою її інтеграції та максимально тісної співпраці з зарубіжними партнерами, розширення та налагодження нових інвестиційних зв'язків для вітчизняних підприємств. Використання МСФЗ надає можливість учасникам, які прагнуть зайняти своє місце на міжнародному ринку, надавати усім зацікавленим сторонам прозору, зрозумілу та об'єктивну інформацію.

В Україні, сьогодні, спостерігається динаміка до збільшення кількості підприємств, що складають фінансову звітність за МСФЗ, таких підприємств у 2020 році в Україні понад 5000. А зумовлено це тим, що Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [1], визначено перелік видів підприємств, що складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами.

Згідно із Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» № 2164-VIII від 05.10.2017, перелік підприємств, які мають складати фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності розширився (див. рис.1).

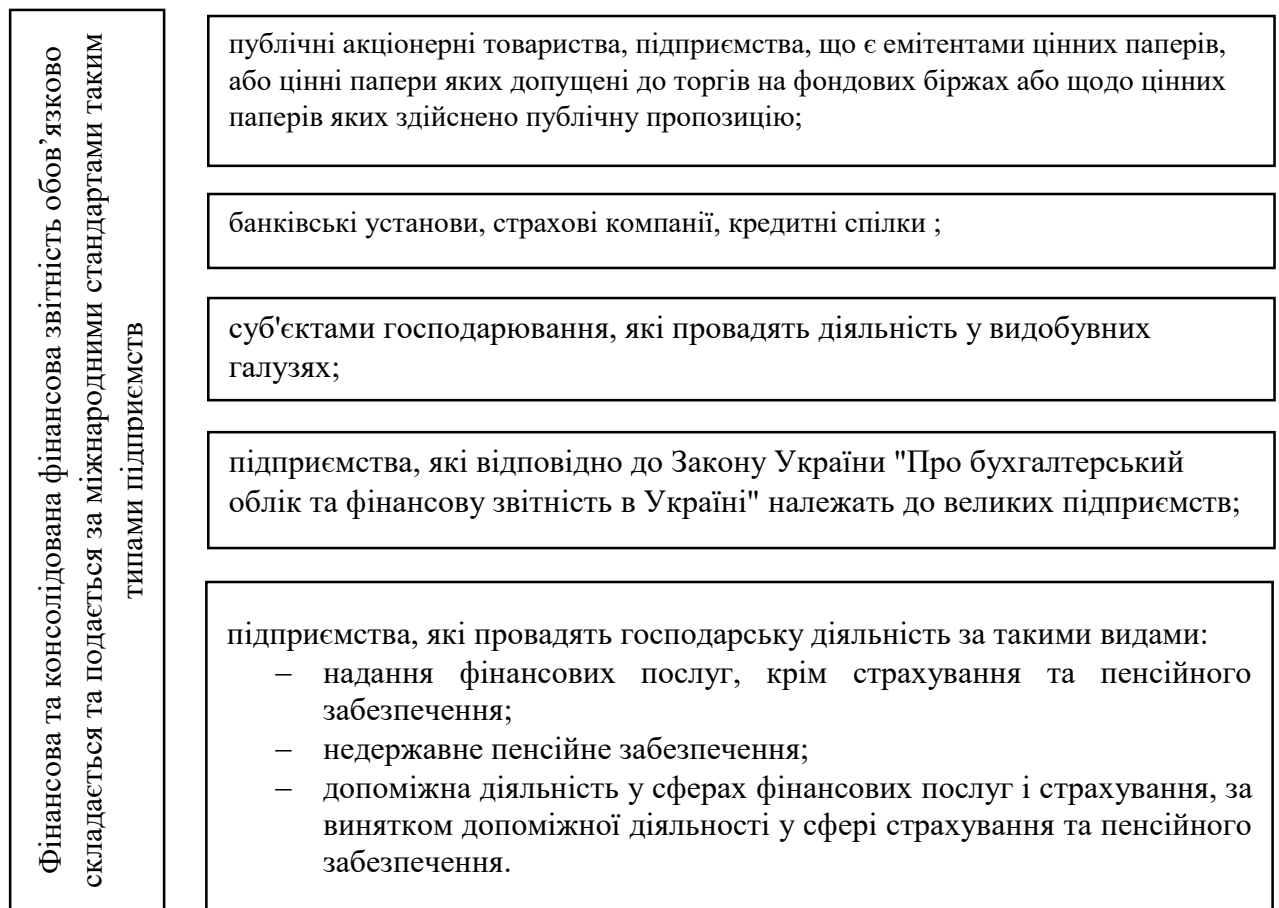

Рис.1. Види підприємств, що зобов'язані подавати фінансову звітність за міжнародними стандартами і відповідно за правилами таксономії, згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

У 2017 році, Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» № 2164-VIII від 05.10.2017, введено поняття таксономії фінансової звітності.

Таксономія – це специфічні ієрархічні словники для фінансової звітності, які використовуються для інтерпретації і представлення звітності у XBRL-форматі. Сама таксономія це набір правил подання окремих елементів даних (наприклад, "чистого прибутку"), які використовуються у процесі побудови фінансової звітності, їх атрибути та взаємозв'язки. У різних системах звітності потрібні різний набір правил, тому різним державам можуть знадобитися власні таксономії звітності для відображення місцевих норм

бухгалтерського обліку та звітності. У світі багато різних організацій, включаючи регуляторів, конкретні галузі чи компанії, які вимагають таксономії фінансової звітності чи її розширення для розкриття у звітності необхідних даних, забезпечення її більш високого рівня її прозорості, підвищення інвестиційного рейтингу компанії чи галузі.

Вперше термін «таксономія» був запропонований в 1813 році Огюстеном Де Кандолем, що був швейцарським ботаником та займався класифікацією рослин, і спочатку саме цим терміном описувалась класифікація рослин, тобто розміщення в більш або менш близьких однорідних груп на основі їх спорідненості в біології. Пізніше цей термін став використовуватися для позначення загальної теорії класифікації та систематизації складних систем як в біології, так і в інших галузях знань.

Український аналог таксономії фінансової звітності UA XBRL МСФЗ затверджено та опубліковано Міністерством фінансів України.

XBRL (eXtensible Business Reporting Language) – міжнародний стандарт відкритого обміну економічною інформацією. У багатьох країнах XBRL є єдиним загальновизнаним стандартом для подання фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності в електронному вигляді. На цей час XBRL офіційно рекомендований до використання і підтримується Радою з МСФЗ для складання звітності за стандартами МСФЗ в електронному вигляді.[2]

XBRL тільки стандартизує інформацію та показники, які використовується при формуванні звітності різних компаній, також надає можливості подальшого порівняння та аналізу.

Є приклади у світі, коли урядові організації різних країн застосовують XBRL-стандарт для збирання та аналізу як фінансової так і нефінансової інформації. Зокрема, компанія Morgan Stanley, використавши можливості XBRL, розробили власні таксономії, в яких використано не тільки поняття фінансової звітності, але й аналітичні поняття, які компанія застосовує у своїх прогнозах, аналітичних моделях тощо. Такий підхід установив дисципліну і

послідовність у робочому процесі аналітиків, забезпечив більше порівняння даних окремої компанії та даних різних компаній.[3]

Таблиця 1

Розповсюдженість використання таксономії фінансової звітності за XBRL-стандартом у світі

№з/п	Країни	Кількість компаній, що використовують XBRL-стандарт при складанні звітності	Назва стандарту
1.	Сполучені штати Америки	близько 7000 компаній	US GAAP Taxonomy
2.	Об'єднані Арабські Емірати	біля 250 компаній	IFRS Taxonomy
3.	Велика Британія	-	UK Taxonomy
4.	Японія	4500 компаній та 3500 інвестиційних фонди	Japan Taxonomy
5.	Перу	175 компаній	IFRS Taxonomy
6.	Колумбія	фінансові інститути/1000 компаній	IFRS Taxonomy
7.	Мексика	143 компанії	IFRS Taxonomy
8.	Панама	78 банків	IFRS Taxonomy
9.	Бразилія	усі державні органи	XBRL GL, SICONFI Taxonomy
10.	Бельгія	400 тис. компаній	Belgian Taxonomy
11.	Данії	210 тис. компаній	Danish Taxonomy
12.	Чилі	270 компаній	IFRS Taxonomy
13.	Іспанія	-	Spanish Taxonomy
14.	Німеччина	-	German Taxonomy
15.	Європейська банківська організація (European Banking Authority, EBA)	понад 30країн	EBA Taxonomy

Відповідно до Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 №419, фінансова звітність та консолідована фінансова звітність, складена на основі таксономії фінансової звітності за МСФЗ в єдиному електронному форматі, подається до Центру збору фінансової звітності, з метою забезпечення доступу органів державної влади, інших органів та користувачів до поданої підприємствами звітності.

Особливо важливим видається такий підхід у складанні фінансової звітності на даному етапі розвитку українського суспільства, коли вагоме місце займає функція контролю громадськості над процесами, що відбуваються у державі.

Одним з важливих видів контролю є комплекс заходів, що спрямовується на зміну та покращення процесу реалізації соціальної політики, як держави так і окремих організацій, такий вид діяльності дістав назву соціальний аудит, і саме він є запорукою діалогу між зацікавленими сторонами, а складання нефінансової або інтегрованої звітності, яка є його інформаційною базою, у свою чергу, потребує чіткого організаційно-методичного та інформаційного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV/ Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14> (дата звернення: 14.03.2021)
2. What is iXBRL? *XBLR. The business reporting standard*: веб сайт. URL: <https://www.xbrl.org/the-standard/what/ixbrl/> (дата звернення: 14.03.2021)
3. Шматко Н. Формат XBRL: як підготуватися до подання фінансової звітності за таксономією МСФЗ. *Практика МСФЗ*. 2020 №2 – URL: <https://ibuhgalter.net/material/909/18066> (дата звернення: 14.03.2021).
4. Балазюк О. Ю., Сисоєва І. М. Звіт про фінансові результати: особливості формування та аудиту. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7659> (дата звернення: 14.03.2021). DOI: [10.32702/2307-2105-2020.2.67](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.2.67)